Štev. 17. V Ljubljani, 26. aprila 1912 LII. leto.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:
Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.
Rokopisov - vračamo.
Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . 10·— K
pol leta . . . . 5·— „
četrt leta . . . . 2·50 „
posamezne številke po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . 12 „
„ „ „ trikrat . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 15 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:
Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani.
Poštna hranilnica št. 53.160.
Reklamacije so proste poštnine.

Vsem z naročnino zaostalim naročnikom se je na ovitku napisal U. kar znači da se dotičnikom ustavi dopošiljanje lista, ako prve dni majnika ne pošljejo primernega zneska v pokritje zaostale naročnine.
Upravništvo.

Preložitev

VI. rednega občnega zbora Učiteljske tiskarne v Ljubljani, r. z. z o. j.

Ker je več zadružnikov Učiteljske tiskarne na dan 5. maja 1912 zadržanih se udeležiti občnega zbora, preklicuje upravni svet Učiteljske tiskarne na dan 5 maja 1912 v 16. številki Učiteljskega tovariša dne 19. aprila 1912 sklicani občni zbor in sklicuje s tem nov občni zbor.

Vabilo na

VI. redni občni zbor

Učiteljske tiskarne v Ljubljani

registrovane zadruge z omejenim jamstvom

dne 16. maja 1912 ob 10. uri dopoldne v Ljubljani, Frančiškanska ulica štev. 8.

Dnevni red:

1. Poročilo upravnega sveta o zadružnem poslovanju.
2. Čitanje revizijskega zapisnika „Zveze slovenskih zadrug v Ljubljani.
3. Poročilo upravnega sveta o računskem zaključku za l. 1911.
4. Poročilo nadzorstva o računskem zaključku in poslovanju upravnega sveta.
5. Predlog upravnega sveta o razdelitvi čistega dobička.
6. Prememba pravil.
7. Volitev upravnega sveta.
8. Volitev nadzorstva.
9. Slučajnosti.

Za upravni svet:

Luka Jelenc s. r. predsednik. **Karel Wider s. r.** član upravnega sveta.

Bojkot.

Slovenski klerikalci kriče proti nasiljem na Hrvaškem, se zgražajo nad zakonolomstvom in nasiljem zakonodajalcev samih, hočejo veljati za propagatorje svobode, pa so sami največji tirani in nasilneži

Zloba, da, tolovajstvo izžareva iz njih dela, in niso jim dovolj nizkotna najpodlejša sredstva; hinavščina, laž in rop najprimitivejših pravic so jim vsakdanje rokodelstvo.

Pa ne mislite, da govorimo o političkem bojkotu naših klerikalcev; ne govorimo niti o gospodarskem bojkotu, temveč hočemo govoriti o najnovejšem izbruhu klerikalne zalege, ki kaže, da so vsa klerikalna dejanja vojena od najnižjih instinktov podlosti!

Govoriti hočemo o bojkotu, to je bojkotu zoper izobrazbo in svobodo duha in misli, ki so ga pričeli slovenski klerikalci uprizarjati zoper slovensko napredno učiteljstvo.

Svet bo strmel, ko povemo, da so pričeli župniki po deželi kontrolirati pošto učiteljstva in so pričeli prežati, katere časopise bere učitelj.

Tako smo doznali, da so župniki po deželi prepovedali večina učiteljem čitanje našega lista — »Učiteljskega Tovariša.«

Grožnje pekla in hudiča so uporabili, da so prepovedali in preprečili pri nekaterih učiteljih naročitev našega lista. Ves aparat so spustili na delo s polnim parom, od mogočnega Šušteršiča do pasje pokornega Ravnikarja — izdajalca naših stanovskih interesov — v znamenju Lampetovega biča je pričela bruhati ogenj in žveplo kranjska duhovščina nad posameznim učiteljem.

Toda mi vam povemo jasno in odločno, da bo nasilje rodilo odpor, zakaj če bi mi hoteli objaviti izjave onih tovarišev, ki so bili na klerikalni pritisk primorani opustiti naročitev našega lista, potem bi klerikalna gadja zalega strmela in bi videla, da jim grozi ravno od zatirancev — pogin!

Nas pa pušča klerikalno tolovajstvo nad osebno svobodo popolnoma hladne.

Naš duh in naša ideja svobode sta prodrla že tako močno v učiteljske vrste, da ju ne iztrebi niti klerikalni bojkot, propagiran z vsemi instinkti hinavščine, niti hunsko divjanje naših krščanskih božjih namestnikov.

Naša pot je jasna, odkrita in nesebična; zato naj si slovenska duhovščina dobro zapomni, da je nje delo zaman, najsi se ji posreči začasno zatreti osebno svobodo dveh, treh tudi štirih sto učiteljev; naš list bo zmagal tudi to zlobo in prišel bo dan, ko bo slovensko napredno učiteljstvo tudi lahko reklo: Zob za zob; bojkot za bojkot!

Vse učiteljstvo, tudi tisto izven kranjskih meja, do katerih ne sega roka klerikalne krivičnosti, naj zve, da je kranjska duhovščina uvedla nad učiteljstvom konkordatsko cenzuro, t. j., da je kranjska duhovščina pričela bojkotno nasilje in gibanje zoper naš stanovski list v prvi vrsti širiti nasilnim potom med učiteljstvom.

Ne bojimo se, da bi dosegli svoj namen, zakaj ponosno in zmagonoso lahko izjavimo, da jih je le malo onih, ki so se vdali klerikalnemu nasilju; mi stojimo trdno in bomo stali še tedaj, ko bodo klerikalna dejanja živela samo še v prokletstvu poznih rodov učiteljstva, ko bo slovenski napredni učitelj proklinjal ne samo izdajice našega naroda, temveč tudi izdajice našega stanu!

Spartanci imajo Efijalta; krščanstvo je imelo Iškarjota; slovenski narod ima klerikalce in slovensko učiteljstvo ima Slomškarje!

A klerikalni bojkot ne bo obrodil sadu, zato bomo poskrbeli mi. Klin s klinom, kličemo slovenskemu naprednemu učiteljstvu, ki ne prodaja svoje časti in svojega prepričanja: Ven s »Slovenskim Učiteljem« iz slehrne naše stvari!

Boj na nož, so nam klicali; boj na nož jim odgovorimo, in nikdar več ne zagleda njih zloba belega dne!

S klerikalno zalego boj do skrajnosti, da ne omadežujemo svoje preteklosti, zakaj slovensko napredno učiteljstvo mora pokazati, da je organizirano na tako trdni podlagi, da ga ne premaga niti klerikalni konkordatski cenzurni bojkot.

Bojkot bojkotu; ne sme ga biti pa našega somišljenika in ne lokala, kamor mi zahajamo, ki bi ne imel v našem listu anonce ali pa lista samega! Vsi na delo! Kdor danes lenari in ničesar ne žrtvuje, je izdajica!

Doklej še, doklej!

V »Bürgerschulzeitung« z dne 1. aprila t. l. piše **dalmatinski** tovariš:

»Slabo so nas plačali doslej. S **slogo** in z energijo smo končno dosegli, da so nam uredili plače. Z izboljšanjem smo še **precej zadovoljni.** Učiteljstvo je moledovalo dolgo vrsto let, a poslanci so imeli za nas le **sladkih obljub.** To leto smo zahtevali regulacije z največjo odločnostjo. Učiteljstvo je sklenilo, da prične **stavko,** če oblasti ne ugodijo upravičenim zahtevam. Med letošnjim deželnozborskim zasedanjem je bilo vedno nekoliko učiteljev na galeriji, da so pazno motrili in zasledovali delo poslancev. V pričetku zasedanja je predložil deželni odbor načrt regulacije, ki bi bila pa tako borna, da smo ponudbo **odklonili.** Sledili so ponovni boji, in končno je sklenil deželni zbor nastopno uredbo učiteljskih plač:

Službena doba obsega **petintrideset** let. Po preteku navedenega časa gre lahko vsak učitelj v pokoj s polno pokojnino. Plače so nastopne:

Od 1. do 5. služb. l.	ljud. učit.	1400 K,	mešč. učit.	1800 K
„ 5. „ 8.	„ „ „	1600 „	„ „	2100 „
„ 8 „ 10.	„ „ „	1800 „	„ „	2300 „
„ 10 „ 15.	„ „ „	2000 „	„ „	2600 „
„ 15 „ 18.	„ „ „	2250 „	„ „	2950 „
„ 18 „ 20.	„ „ „	2450 „	„ „	3150 „
„ 20 „ 25.	„ „ „	2700 „	„ „	3500 „

LISTEK.

Jož. Ribičić: „Kraljestvo čebel.*

Ocena. — Spisal Ferdo Plemič.

Te pa smo lahko odkrito veseli, vzgojitelji in otroci, katerim je prvi vrsti namenjena. Naj ima zgoraj omenjena mladinska povest že ta ali oni nedostatek, naj prigovarja kdo že temu ali onemu — eno vrlino ima nad vse druge, in ta vrlina tiči v **snovi** povesti.

Narava! — Koga ne prešine sveto čuvstvo pri tej besedi, koga ne mika pogled v tajnosti narave? Naj nam poda ta pogled naravoslovec v znanstvenem delu, umetnik v produkciji vpodabljajoče umetnosti, muzik, ali pa pisatelj v poetični kreaciji — naj si bodo ta dela namenjena hladno računajočim znanstvenikom, inteligenci, širšim ljudskim slojem,, deci, če le nosijo na sebi pečat resnice, ali vsaj stremljenja po resnici — dobrodošla so taka dela vsekdar. Maloštevilna so slična dela v slovenski literaturi, in še za ta, kar jih je, se imamo zahvaliti v prvi vrsti pokojnemu Erjavcu, ki nam je s svojo »Mravljo« podal res klasični zgled. Malokateri slovenski mladinski spis ima za predmet snov, vzeto iz narave, na katero smo ravno Slovenci tako navezani, od katere so nas pa siloma odtrgali, da nas povedejo nekim idealom naproti, kateri pa nekam prav visoko v zraku vise. (Zavarujem se seveda takoj, da takozvanih »živalskih basni« ne štejem semkaj, ker po mojem basen ni niti za otroka, in v mladinsko literaturo ne spada.) Tem radostnejše pozdravljam pa spis mladega tovariša Ribičića. Še je mož pri svojem prvem orožju, ali zdi se, da je izbral pravo in da ga zna že zdaj dobro sukati.

V koliko je bila pisatelju »Mravlja« v zgled, ne bi znal razsoditi; toliko pa se da takoj razločiti, da je ni kopiral v ničemur. Seveda, »Mravljo« je spisal Erjavec v prvi vrsti kakor naravoslovec na podlagi lastnega opazovanja; »Kraljevstvu čebel« nedostaja tega. To je šibka stran pričujoče povesti. Pisatelj se je pač večjidel naslanjal na tuje vire. Nu, njegov namen tudi ni bil, podati točen in vsestranski popis čebelinega življenja. Nekaj drugega pa se mu je nehote med spisovanjem vrinilo med vrstice, kar nikjer sicer ne omenja po svojem imenu, ali kar zasledíš skoro na vsaki strani: **hrepenenje.** Ne ono bolno »hrepenenje«, ki ga z mirno dušo prepustiš temu ali onemu pesniku in pisatelju, ki ima z njim prav posebno veselje; temveč ono, ki se s snovjo pač strinja, ono naravno hrepenenje, ki ga zasleduješ v vsakem bitju, bolj ali manj izraženo, in to od človeka pa dol do rastline najnižje vrste, da, še dalje dol do »mrtvih« prvin, ki se v hrepenenju iščejo in združujejo, kakor dokazuje velikan Goethe.

Hrepenenje osirotelih čebel po matici, njihovo hrepenenje po solncu, po življenju in »domovini« — evo par dokazov. To hrepenenje je povzročilo v Ribičićevi knjigi nekaj res umetniških strani in ganljivih prizorov. To hrepenenje ni vprašalo, komu govori, je li odraslemu, je li deci; bilo je tu, ko se je snov porodila. Poleg tega pa prihaja v spisu tuintam prav srčkan humor na površje. Tako n. pr. v prizoru, ko mlada kraljica pregleduje svoje »orožje« in v popisu drnjohajočih trotov trebušnjakov: ». . . Spali so vznak in noge so imeli prekrižane na tolstih trebuhih. In smrčali so tudi, enkrat tenko, enkrat debelo: grr, grr . . . To vidiš, je — šiba božja . . . .«

Namenoma ali nehote gleda pisatelj na te objestne trote z očesom — skoro bi re-

* Jan Legova mlad. knjižnica. III. zv. — Last in založba »Zaveze avstr. jugoslov. učit. društev«. — Natisnila »Učiteljska tiskarna«, Ljubljana 1912. Cena 80 v.

Od 25. do 28. služb	l. lj. učit	3000 K,	mešč učit.	3900 K
„ 28 „ 30.	„ „ „	3200 K.	„ „	4100 „
„ 30 „ 35	„ „ „	3500 K.	„ „	4500 „

V krajih, kjer so **okrajna sodišča,** dobi vrhutega vsak ljudski in meščanski učitelj 400 K **stanarine.** V **Splitu, Zadru, Šibeniku** in **Kotorju** pa 720 K stanarine. Ravnatelji meščanskih šol dobijo po 400, 500 ali 600 K **službene doklade,** ki se všteje v **pokojnino.** Ker je pri nas malo meščanskih šol, ki so vse trirazredne, pride skoraj vsak meščanski učitelj do ravnateljstva in odide v pokoj s 5000 K pokojnine. Stanarina se ne šteje v pokojnino. Regulacija stopi že z letošnjim letom v veljavo.

To pa ni končna uravnava naših plač. Bojevali se bomo dotlej, **da dosežemo popoln uspeh.«**

Evo! In mi? Kje so naši uspehi? Kje si, regulacija, ki čakamo nate? Sloga! Kaj vraga, da bi bili složni? Kdo bi pa potem služil strankam, ki imajo danes vse dejanje in nehanje v zakupu?

Ko bi šel danes in bi rekel: »Na noge, tovariši, vsi na krov! Nič razlike med nami! Gre za našo stanovsko stvar, za denar, za življenje! Strankarji bodimo, kadar nimamo prav nikakega opravka.«

»Prismoda ti, nepolitična,« bi mi rekli, »kje si se vzel, da uganjaš take budalosti! Kdo te je klical? Ven s takimi ljudmi, ki se upajo trditi, da je stan pred politiko!« — Pa bi prišli in bi me oklofutali moralno in fizično.

Pa poslanci! Naša stanovska tovariša poslanca? Oh, ti sveta žalost! Nekoč sem pravil tovarišu: »Ko bi bil poslanec in bi moral glasovati v naših stanovskih vprašanjih, bi glasoval nam v prilog, in če bi mi vzeli poslanstvo pri tej priči. Ni se še čulo, da bi kdo poginil lakote, ki je izgubil mandat. Najprej učitelj, potem poslanec!«

»Vidiš, takole sanjariš, ko ne poznaš realnosti, ko nisi političen človek«, me je zavrnil tovariš. »Poslanec je izvoljen na programu dotične stranke. Tega se mora držati. Izvolilo ga je ljudstvo.«

Ali ima kakšna stranka na programu točko, ki govori o izstradanju učiteljstva? Ne vem, ker nisem političen človek. Ali ni učitelj tudi ljudstvo? Ali ni tudi volil? In če je volil propadlega kandidata, ali je potem brez zastopnika? Kdo pa sploh ve, koga sem volil? Svet je danes brez značajev, in jaz sploh mislim, da voli vsak drugače nego govori.

In če bi se zgodilo čudo, da bi nas združila lakota, pa bi sklenili stavko. Vsi, prav vsi. Po vsem slovenskem svetu. Ali bi se res veselili naši redniki? Ali bi veselja vriskal naš kmet? No, da, gotovo. Če bi pa tudi država mirno geladala, da bi bila kar dva provinca brez šole, tega ne vem, ker sem nepolitičen človek.

Mi da bi šli na galerijo nadzorovat delovanje poslancev? Kako pa, ko nam ti v brk pravijo, da nimajo nič besede! Oni pa, ki imajo moč, bi nas vrgli z galerije. Rajši gremo k župnikom prosit lepše službe, ali pa pričnemo že pri kuharici ali pri cerkovniku. In v svoji krščanski ljubezni sklepamo prilično takole: »Moj soprosilec ni prijatelj vladajoči stranki, pa je dober učitelj. Jaz se za šolo ne menim veliko, a sem vedno pristaš onih, ki jahajo. Problem je preprost. Moj tovariš naj gre v Banjo Loko, da izobrazi ljudstvo, jaz grem pa v Št. Vid, kjer ljudje že itak dosti znajo.

Saj je naš deželni odbor tudi prišel z obljubo. A kruh se peče počasi. Kdo ve, kdaj nam odrežejo od hleba 25 %! Ne! Do 25 %! Do, do! To ti je hudič! To bo takole. Oni, ki bo dobil vseh 25 %, bo kalkuliral: »Gospodje so z menoj zadovoljni, dali so mi polno mero.« Pa bo opravljal svoj posel dobro ali slabo kakor prej. Kdor bo dobil le 5 %, bo pa sklenil v svoji črni duši tako: »Ha, moj sosed je služabnik, kakor jaz, dela kakor jaz ali še manj, in dali so mu 20 % več. Vidim, da sem storil doslej za 20 % preveč.« Pa bo šel in bo delal za 40 % manj. In prav bo storil.

Mi pa ležimo, kakor smo si postlali. Lahko bi imeli devetindevetdeset prepričanj, vse bi bilo dobro, **ko bi imeli le eno stanovsko** zavest, eno skupnost. Vse bi bilo prav, ko bi vsak izmed nas, pobožni in brezbožni, politični in nepolitični, vsakemu nepoklicanemu, ki se domišlja, da nam je lahko kurator, pomolil pest pod nos in bi mu zaklical: »Apage, Satanas!«

Nepolitični.

Šolski vrtovi.

Pod točko 9. navaja okrožnica one knjige, ki naj se omislijo za nadalnjo izobrazbo za šolsko vrtnarstvo, to se naroča krajnim šolskim svetom, oziroma šolskim vodstvom.

Vse navedene knjige stanejo malenkost 33 K 50 v, samoobsebi je umevno, da so nemške tudi izšle v tujezemskih zalogah.

Dobili smo na šolska vodstva že marsikak razglas, da naj se v prvi vrsti podpirajo domače tvrdke — tukaj je ravno nasprotno.

Cesarski svetnik ravnatelj G. Pirc je izdal knjigo »Vrtnarstvo«, ravnatelj R. Dolenc knjigo »Sadjarstvo«. Obe knjigi sta praktični, in če se človek po njih ravna, se prav veliko nauči in priuči, ker sta knjigi nazorni, tako da se celo novinec najpotrebnejšega priuči in sam praktično uporablja.

Ker pa sta obe knjigi že davno pošli, bi se lahko priredila II. pregledana izdaja in mi bi imeli ceno slovensko knjigo v učiteljski knjižnici, lahko tudi po več izvodov, ki bi bili pristopni tud odraslim mladeničem, ker je knjiga slovenska, nemške pa tako nobeden ne bi prebiral. Svetujemo »Učiteljski tiskarni«, naj se pobriga za II. izdajo!

Znano je pa tudi, kako lahko se denar od krajnega šolskega sveta dobi, zato pa nekateri okrajni šolski sveti napravijo seve v nemškem jeziku: »Šolsko vodstvo naj vpošlje znesek itd., naj do konec meseca preskrbi in sem poroča, da se je izvršilo itd.« in šolsko vodstvo imej veselje take zneske iztirjavati od predsednikov krajnih šolskih svetov, katerim denar pač ne gre tako rad iz rok, kakor pri zeleni mizi mislijo.

Star vrtnar.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Jubilejska samopomoč. Vzlic pismenemu opminu je še 10 članov zaostalo s plačilom. Naj se vendar spomnijo svoje dolžnosti in rešijo dotične poštne položnice. Če se nabere z zastanki, je težje plačati.

Predsednik.

Kranjsko.

Postojnsko okrajno učiteljsko društvo ima svoj letošnji **občni zbor v Postojni,** dne 2. maja 1912. z običajnim vzporedom in poleg tega aktualno predavanje tovariša-abstinenta Rudolfa Horvata. o temi: **Solska mladina in alkohol.** Predsednik tovariš Dragotin Cesnik poroča o **»Premembi Zavezinih pravil.«**

Zborovanje se vrši v šolskem poslopju ter se začne ob **2. uri popoldne.**

K obilni udeležbi vabi odbor.

Stajersko.

Šaleško učiteljsko društvo priredi skupno s celjskim učiteljskim društvom **v** nedljo, dne 5. maja, majniški izlet v Zalec. Odhod ob 10. uri dopoldne z vlakom. Na dnevnem redu so važne društvene zadeve, event. predavanje. Cenjeni gostje srčno dobrodošli!

Učiteljsko društvo za laški okraj zboruj v nedeljo, dne 5. maja t. l., dopoldne ob pol 10. uri v šolskem poslopju na Zidanem mostu po sledečem redu:

1. Zapisnik. 2. Dopisi in društvene zadeve. 3. Volitev delegatov za »Zvezo slovenskih učiteljev in učiteljic na Stajerskem« in za XXIV. glavno skupščino »Zaveze jugoslovanskih učit. društev.

4. Predavanje tovariša Franca Zupančič, ozir. tov. Franca Segule.

5. Iz vprašalne skrinjice.

6. Slučajnosti in predlogi.

Po zborovanju izleti društvo v Radeče, Loko ali Rimske toplice, za kateri kraj se bo večina odločila. Tovariši, tovarišice, ne izogibajte se naših vrst iz morebitnega osebnega nasprotstva! Ne bodite brezbrižni za našo organizacijo in ne prepustite le posameznikom vsega dela, vseh skrbi! Zanesljivo pričakujemo zlasti one **člane, ki jih nismo že delj časa videli med** nami. Da ta poziv ne ostane glas vpijočega v puščavi, to pričakuje zanesljivo

odbor.

Posavski učiteljski krožek se sestane v nedeljo, dne 5. majnika 1912. popoldne ob 3. uri pri g. Kosarju v Rajhenburgu. Pri tej priliki predava dr. Lev Brunčko v imenu »Zveze narodnih društev« o dobi slovenskega preporoda. Tovariš Potočnik pripelje svoje tamburaše. Na snidenje!

Socijalni odsek brežiško-sevniškega učiteljskega društva zboruje dne 16. majnika pri Vočajšku v Brežicah. Pričetek ob 7. uri zjutraj. Tovariši člani blagovolijo premišljevati o sledečih zadevah, o katerih hočemo debatirati: Kako so se izvršili naši zadnji sklepi? Skrb za učiteljski naraščaj. Učitelj vojak in novi brambni zakon. Definitivum nadzornikov. Literarne učiteljice in pouk v ženskih ročnih delih. Preosnova »Učiteljskega Tovariša«. Kako pridemo najhitrejše do učiteljskih konviktov? Znižane vozne cene in učiteljstvo. Delovanje nemških tovarišev. Resni časi zahtevajo popolne discipline in delovnih mož, zaradi tega nihče ne sme izostati!

Soc. odsek.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo priredi v četrtek, dne 9. maja t. l., majniški izlet v Spodnjo Polskavo. Začetek zborovanja bo ob 10. uri predpoldan v šoli. Vzpored: a) nagovor predsednika; b) zapisnik o zadnjem zborovanju; c) dopisi; d) **»Ob tridesetletnici Jurčičeve smrti«.** (Literarno predavanje z analizo nekaterih romanov; govori g. profesor doktor Ljudevit Pivko.) e) Slučajnosti. Tovariši in tovarišice! Že glede na duševni užitek, ki se nam bo nudil pri 4. vzporedni točki, pričakuje odbor polnoštevilne udeležbe mladih in starih. Pridite vsi in javite pravočasno svoj prihod zaradi skupnega obeda gospici Ani Westrovi, učiteljici v Spodnji Polskavi. Tudi tovariši in tovarišice drugih bratskih društev nam bodo presrčno dobro došli.

Jos. Sabati, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za mariborsko okolico zboruje dne 2.maja 1912 ob 10. uri Na dnevnem redu so dopisi, ki se bomo imeli o njih stvarno pogovoriti. Razun dopisov čakajo rešitve, ozir. ukrepov še druge stanovske nujnosti. Tudi volitev odposlancev za Zvezino zborovanje v Ptuju je nujna potreba. Prosimo tedaj, da pridejo k zborovanju vsi člani društva.

Za odbor Požegar t. č. predsed.

Učiteljsko društvo za ormoški okraj zboruje dne 2. maja t. l. ob 10. uri predpoldne v ormoški okoliški šoli po sledečem vzporedu:

1. Zapisnik zadnjega zborovanja.
2. Dopisi in društvene zadeve.
3. Predavanje tovariša Rob. Košarja: »Razen drobiž iz našega življenja«.
4. Slučajnosti.

Na mnogobrojno udeležbo vabi

odbor.

Kozjansko učiteljsko društvo priredi svoje zborovanje in obenem majniški izlet v Podsredo dne 1. maja. Ob 10. uri hospitacija v II. razredu. Dopisi. »Navodilo iz lahka naučiti otroke čitati«, poroča gdč. Berthold. Volitev delegatov za Zavezo. Kdor se udeleži zborovanja, je ta dan šole prost; za kosilo pa se naj prijavi tovarišu Potočniku v Podsredi.

Za odbor Pulko.

Goriško.

Učiteljsko društvo za goriški okraj zboruje dne 2. maja t. l. v Gorici v kavarni »Central« ob 10. uri dopoldne.

Dnevni red:

1. Zapisnik.
2. »Učiteljsko gospodarsko vprašanje«, predava tov. Fr. Mermolja.
3. »Okrožnica o zadevah strelnih vaj«, predava tov. Reja.
4. Slučajnosti.

K mnogobrojni udeležbi vabi

odbor.

Istra.

Slovensko učiteljsko društvo v Istri ima svoj redni občni zbor **9. maja t. l. ob 10. uri dopoldne v Klancu v prostorih g. F. Žagar** s sledečim dnevnim redom:

1. Predmeti, določeni v § 23. društvenih pravil.
2. Načrti zakonov, predava tov. Jos. Valentič.
3. Slučajnosti.

Posebna vabila se ne pošiljajo.

K polnoštevilni udeležbi vabi

odbor.

Učiteljiščni vestnik.

Tretji sestanek z učiteljiščniki. V soboto, dne 20. t. m., je priredilo »Slovensko deželno učiteljsko društvo v Ljubljani« tretji redni sestanek učiteljstva z učiteljiščniki. Sestanek je bil mnogobrojno obiskan, ker so se ga poleg velikega števila učiteljiščnikov in ljubljanskega učiteljstva udeležili tudi učitelji in učiteljice, ki delajo usposobljenostni izpit in oni, ki so v risarskem kurzu na umetno-strokovni obrtni šoli. Predaval je **tov. Likozar o** praktičnem navodilu učitelja kot kmetovalca in čebelarja. Poudarjal je zasluge učiteljstva za kmetijstvo in čebelarstvo ter za razvoj »Kmetijske družbe«. To je one družbe, na katero se je od izvestne strani letos napravil rop in iz katere se je izločilo najzaslužnejši stan za to družbo in nje razvoj, to je — učiteljski stan. Nato je govoril o zaslugah za povzdigo čebelarstva in poslednje je podal par strokovnih navodil o čebelarjenju. V debato sta posegla tov. Baebler in Černagoj. Nato se je vršila prosta zabava.

---

kel »socialno demokratične« čebele, ki hoče dosledno in do skrajnega uveljaviti načelo: »Kdor ne dela, naj tudi ne je!« Seveda dela pri tem nekoliko krivice trotom, ki so kot samci pač nujno potrebni za obstoj »kraljevstva čebel«. In brez poetičnega sijaja tudi niso. Saj trot oploditev matice celo s svojo smrtjo plača! Seveda požrešen je, kar se da, in preveč takih junakov tudi ni treba v gradu. Pretirana skrb za prezimovanje (tedaj egoizem) napotuje čebele do trotovske vojne. Sicer pa med čebelami (delavkami) ne vlada vzdržema sovraštvo do trotov, ob dobri paši jih celo silno ljubijo, in bi opešale v pridnosti, če bi jim takrat človek uničil preveč trotov. (Lakmayer: »Umni čebelar« — dr. sv. Moh.) Pisatelj tedaj na račun poetične enotnosti in zaokroženosti ter sicer plemenite tendence dela krivico resnici v naravi. Tu pride človek v hude dvome: Na eni strani večna resnica naravnih zakonov, na drugi umetnost. Jaz za svoj del bi izbral prvo in naredil silo drugi! Nu, koncesije pisatelja pa zopet niso tako velike, da bi bistveno pačile splošne slike čebelinega življenja. Spis, v prvi vrsti ni naravosloven in mladini namenjen, mora poudarjati ravno zaradi slednjega osobito bistvo, postranske stvari lahko opušča. Seveda jih tudi bistveno potvarjati ne sme. S tega vidika bi pa odločno ugovarjal naslovu knjige, oziroma povesti, ki bi se mesto »Kraljevstvo čebel« moral glasiti pravilno »**Iz** kraljevstva čebel«. Ker marsičesa se pisatelj v tem spisu ni dotaknil, kar igra važno vlogo v življenju čebel (sovražniki čebel, »ropanje«, bolezni čebel itd.), kar pa podaja gotovo krasne motive, naravoslovne in poetične. Tak naslov bi dal potem misliti in upati na nadaljevanje povesti v drugi knjigi. In mladina bi tako nadaljevanje z veseljem sprejela, kakor se bo dogodilo pričujoči knjigi, ne samo, ker je čebelarstvo pristno slovensko opravilo, temveč bolj še, ker se mladina nikoli ne utrudi po ure in ure opazovati drobnih in velikih živali, in ker živali sploh ljubi, kakor imajo z druge strani živali tudi večje zaupanje do otrok nego li do odraslih. Temu zanimanju, tej ljubezni naše mladine je treba podati le primerne hrane.

V podrobnosti se dalje ne spuščam, sicer bi očital pisatelju še to ali ono malenkost, ki se z naturalno resnico baš ne strinja, kakor oni za staro, izkušeno čebelo vendarle prenaivni izrek: » . . . kraljica bo prisilila trote, da bodo delali kakor mi, ako bodo hoteli jesti.« Pisatelj govori tudi o čebeli, ki »ni mogla odpreti oči«, ki je »napenjala ušesca«, ki je imela »solze v očeh». Nu, to gre na račun poetičnega jezika, v katerem je povest vseskozi pisana. Jezik pa je drugače lep, otroku vseskozi dostopen in umljiv. Bedastih fraz, prisiljenih izrazov ne najdeš v vsej knjižici. Govori pač pripovedovalec, in govor mu teče gladko, tuintam podrhti njegov glas, ker mu je srce polno ljubezni do prirode. Nekatere tujke (cenit, deputacija — več jih menda ni) bi pisatelj lahko podal z domačo besedo, ali pa opisal, tudi slovenski izraz »sloj« zahteva pojasnila, ker slični izrazi so otroku ravno tako neznani kakor tujke. Par tiskovnih škratov ne bomo šteli na pisateljev račun, popraviti pa je oni na strani 33, vrsta 18, in sicer v smislu: namesto: »govornikov« beri »dvornikov«. Imea posameznih čebel so dobro pogojena, posneta po čebelinih glasovih. Povest drži bralca od konca do kraja v eni sapi. Ne podaja vsega, kakor bi mislili po naslovu, ne napita bralca do sitega, zato mu pa zbuj živo zanimanje, in bo v glavici mladega čitatelja rodila marsikatero vprašanje. In že to je lep moralen uspeh. —

»Zaveza« je imela takrat pri izberi res srečno roko. Samo glede vnanje oblike (vezave) bi si želel, da bi bila ista, kakor smo jo vajeni že nekaj časa sem pri publikacijah »Učiteljske tiskarne«.

Obrambni vestnik.

+ **Odgovor »Slovencu«.** S Štajerskega nam pišejo: »Slovenec« z dne 13. aprila t. l. se hoče na zloben način norčevati iz članka, ki je prinesel »Učit. Tovariš« dne 12. aprila t. l. Dotični članek je izšel iz vrst mlajšega učiteljstva in iz njega je razvidno, kako velika je že beda med učiteljstvom, ki namerava poseči po vseh mogočih sredstvih — celo po takih, ki niso učiteljskemu stanu primerni — samo da si prisluži denar za hrano in obleko. »Slovenec« ve dobro, da bi kmalu videla vsa javnost laž klerikalnih poslancev in njih kler. glasil, če bi učiteljstvo nastopilo nazunanje, kakor mu dovoljuje plača, in če ne bi zakrivalo svoje bede.

Po svoji stari navadi je ponatisnil »Slovenec« le košček članka ter dodal dobesedno: »Raztrgane hlače, stare škarpete preluknjan klobuk s kurjim peresom. To bo demonstracija. Včasih ni bilo po »Učiteljskem Tovarišu« ne konca ne kraja zabavljanja in norčevanja črez učitelje v stari konkordatski dobi in vsaka številka je bila polna samih »štifelpucarjev«. Nam se pa zdi, da se modernemu učitelju še veliko slabše godi kakor onim možem, katerim pač ni bilo treba opozarjati javnost na svojo revščino na tak način, kakor jo nameravajo mlajši liberalni učitelji. Do zboljšanja učiteljskih plač mora tako in tako priti, to se samo ob sebi razume. Toda kje naj vzamejo dežele redno pokritje za več stotisočev novih izdatkov za to zboljšanje, predno se deželne finance ne sanirajo? Na drugi strani bi si pa tudi marsikak liberalni učitelj svoje stanje izboljšal, samo ko bi hotel prijeti za kako drugo delo v raznih gospodarskih zavodih, pri društvih in pri cerkvenem petju, namesto da kuje neslane dopise v liberalne liste in pa zgublja denar in čas z liberalno agitacijo med našim ljudstvom.«

Torej jih je vendar strah tega koraka učiteljstva. Vemo, da si gospodje pri »Slovencu« želijo nazaj konkordatske dobe. To pač ostane samo pobožna želja. Župnikov »štifelpucer« pač ne bo dandanes več noben učitelj, ker za to ni treba mature na učiteljiščih; za to bo že moral biti dober dandanes tudi kak analfabet, ki vam jih na Kranjskem itak ne manjka, saj so ravno ti poslednji večina in glavna opora S. L. S. na Kranjskem in Kmečke zveze na Štajerskem.

Nadalje pa »Slovenec« pripoznava, da mora priti do izboljšanja učiteljskih plač. Toda ne mislimo, da »Slovenec« misli resno. Poglejmo preteklost. Jaklič in Ravnikar sta tudi obljubovala Slomškarjem izboljšanje plač. In pri glasovanju v deželnem zboru? Pfuj! Čudimo se štajerski učitelji, da se ne najde med kranjskim učiteljstvom človek, ki bi tema dvema pljunil v obraz in ju oklofutal, ker s takimi ljudmi se ne more drugače govoriti. Kje naj vzamejo dežele denar? Seveda za učiteljstvo ga ne bo nikjer. Za kanone ga je dovolj. Zakaj pa ni bil sprejet v državnem zboru Pacherjev predlog? Ali ni padel ravno z glasovi poslancev, katerih glasilo je »Slovenec«? Ali se še spominjate besed dr. Kreka in dr. Šušteršiča: »Naj poginejo kot psi za plotom!« In vi se drznete pisati, da razmotrivate, kako zboljšati učit. plače? Hinavci!

Če bi pisali, da resno razmotrivate z vašo kranjsko S. L. S., na čelu ji dr. Krek in dr. Šušteršič, kako učiteljem še to vzeti, kar imajo, in jih ponižati za farovške hlapce, bi vam verjeli, tako pa ni mogoče. Da so taki vaši cilji, kažejo vaša dejanja dosedaj. Pokažite, kaj ste storili za učiteljstvo! Denuncirali ga ste in preganjali! To je vse, kar ste storili.

Zaslužek v vaših gospodarskih zavodih pa dobi, kakor veste, le kak koritar, ki so ga razmere in uboštvo prisilili, da je uklonil svoj duh in značaj; zaslužka vi vendar ne dajete ljudem, ki se drznejo še po svoje misliti in za to ga taki, ki še nimamo duševnih škarpet, tudi pri vas iskali ne bomo. Svet je širok. Bomo že kje dobili kak postranski zaslužek, četudi ne bo stanu primeren, samo da ostane duh svoboden in da ne poginemo kot psi za plotom po želji dr. Kreka in dr. Šušteršiča!

Torej konkordata ne dosežete niti s stradanjem. Mlad učitelj.

Srednješolski vestnik.

** **Ustanovitev višje državne realke v Fürstenfeldu.** Graški dnevniki poročajo z nemalim zadoščenjem, da je razširjanje sedanje nižje državne realke v Fürstenfeldu na Srednjem Štajerskem v višjo državno realko gotova stvar. Na ta način bodo imeli štajerski Nemci v celem 5 višjih realk — 4 državne in 1 deželno — Slovenci pa nobene. Še tistih žalostnih paralelk na višji državni realki v Mariboru, ki bi bile le surogat slovenskega zavoda, nam ne dovolijo. Da naši fantje na ta način nimajo prilike študirati na realki, je več kot jasno. Kake posledice ima to za naše narodno gospodarstvo, tudi menda ne bo treba na dolgo in široko razlagati. Ne le, da nam nemška vlada ne da nobene realke na Štajerskem, sedanja naučna uprava se tudi trudi uničiti in odprviti prvi začetek slovenskega srednješolstva na Štajerskem, slovenske samostojne gimnazijske razrede v Celju. Tako nam dele zaušnico za zaušnico, naši državni poslanci pa se na povelje duhovščine kar cedijo same lojalnosti in hlapčevstva sedanjemu režimu na Dunaju. Za stotine milijonov, ki se bodo porabili za armado in vojno mornarico, bodo glasovali, ne da bi odločno zahtevali kaj tudi za naše kulturne potrebe! Štajerski Slovenci, kako dolgo bomo še prenašali te sramotne kulturne razmere?

** **Imenovan** je za prvega učitelja na ljubljanski realki dosedanji provizorični učitelj istotam Karel Corà. — Naučno ministrstvo je profesorja na državni gimnaziji v Kočevju Antona Jošta tudi za leto 1912/13 pridelilo celjskim samostojnim nemško - slovenskim gimnazijskim razredom v Celju.

** **Aprobirana srednješolska knjiga.** C. kr. ministrstvo za bogočastje in nauk je odobrilo z razp. 3. IV. 1912., št. 14855., slovensko srednješolsko knjigo »Logika kot splošno vedoslovje«, napisal dr. K. Ozvald. Tiskala in založila »Goriška tiskarna« A. Gabršček, cena vez. knjigi 2 K 50 v. Navedena knjiga se lahko uvede po vseh srednjih šolah, po katerih poučujejo filozofsko propedevtiko v slovenskem jeziku.

** **Ali naj se italijanski dijaki uče slovenščine?** To vprašanje daje že nekaj časa povoda za precej živahne debate v italijanskem taboru. Velika večina je seveda — zarita v svojo slepoto — proti temu, da bi se italijanski dijaki učili slovenščine, le tupatam se oglaša boječe kak glas v nasprotnem smislu. Te dni so imeli zopet v Gorici italijanski dijaki in profesorji sestanek, na katerem so pretresavali vprašanje, ali naj bo slvenščina za Italijane obvezen predmet na gimnaziji v Gorici. Mnenja so se križala. Prof. Pitacco se je izrazil proti slovenščini za francoščino. Profesor Turus za slovenščino. Slednjič so sprejeli resolucijo, da se namreč prepušča dijakom, naj sami izbirajo med obema jezikoma. — Mi pa slovenskim dijakom svetujemo, naj se pridno uče italijanskega jezika!

** **Italijanski visokošolci in uvedba slovenščine na gimnaziji.** Že mesece se prepirajo tržaški Italijani, ali naj bi uvedli slovenščino ali francoščino kot predmet na tukajšnji italijanski gimnaziji. Tržaški Italijani odločno odklanjajo slovenščino, slovenski jezik je tudi goriškim Lahom barbarski in jezik zaničevanja malega naroda, ali večina bi vendar hotela slovenščino. Iz te zagate jih ni rešil niti shod goriškega dijaštva. Prepirali so se tri ure, naposled so sklenili: »Akademični študentje, zbrani na zborovanju po § 2. na večer 15. aprila, uvažujoč mnenje posameznih docentov, ki se zavzemajo za različna mnenja v stvari uvedbe slovenščine ali francoščine na italijanski goriški gimnaziji, se strinjajo z idejami, ki so obveljale na zborovanju goriimenovanih docentov in italijanskih staršev, kjer se je določilo, da si vsak lahko svobodno izbira francoščino ali slovenščino. Tako daleč so prišli italijanski visokošolci, da ne znajo štilizirati niti navadne resolucije. »Gazzetino« jim očita pomanjkanje logičnega mišljenja in znanja — gramatike.

Politiški pregled.

* **Skupni proračun. Pol miljarde za militarizem.** V skupnem proračunu znašajo potrebščine 470,923.322 kron, to je za 22.3 milijonov K več kakor lani. Če se odbijejo dohodki carin, odpada po ključu na Avstrijo 182, na Ogrsko 104 miljone. Zahteve ministrstva za zunanje zadeve znašajo 16.2 mil. kron v rednem in 247.619 K v izrednem proračunu. Skupna zahteva je za 673.789 kron večja od lanske. — Vojni proračun obsega v rednih zahtevah 372,380 tisoč 531 K; izredne vojne zahteve znašajo 5,286.140 K; zahteve za bosanske čete pa 12,768.346 K. — Mornariški proračun obsega v rednih potrebščinah 67,714.000 K; izredne mornariške potrebščine znašajo 4,043.000 K. — Skupne potrebščine vojske in mornarice so proračunjene na 449,423 tisoč 881 kron! To je za 21,636.254 K več kakor lani.

* **Češčina v nemških šolah.** Naučno ministrstvo je izdalo odlok, s katerim uvaja na nemških srednjih šolah na Češkem češki jezik kot obligatni učni predmet s tremi urami na teden. — V Pragi ustanove posebne nemške kurze za češke uradnike in narobe.

* **Novo ogrsko ministrstvo.** Novo ministrstvo je sestavljeno. Lukacs prevzame prdsedstvo, notranje zadeve in ministrstvo a latere bivši državni tajnik Teleszky bo finančni in Josipovič minister za Hrvaško. Ostale portfelje obdrže dosedanji ministri.

Kranjske vesti.

—r— **Lansko leto** v mesecu avgustu so bile vse šole na Kranjskem preplavljene z dopisi, s katerimi se razglaša: Vsled odloka c. kr. dež. šol. sveta z dne 5. julija 1911, št. 4202., se lahko uvede na ljudskih šolah neobligatni pouk v nemščini v l.1911-1912 proti remuneraciji. — Nekateri so sprejeli to z zadovoljstvom, misleč: »Zviša se nam majhen vir dohodkov. Presneto, kakih 80 K na leto, to je v današnjih dneh že nekaj.« Zato so se mnogi učitelji vrgli na nemščino. A glej! Lisica je lovca prevarila! Ko učitelji učijo nemščino že večinoma od novega leta, so sedaj dobili zopet dopis: Vsled odloka c. kr. dež. šol. sveta z dne 26. marca 1912., št. 9138., se nakaže remuneracija za neobl. nemški pouk šele v letu 1912 — 13. — Najprej naznanijo, da se nakaže remuneracija za l. 1911.—12 in ko učitelji učijo že več mesecev, se zopet odredi, da to velja za prihodnje leto. Kdo poplača učiteljstvu ta trud? To se pravi, imeti učiteljstvo za norca. Pokaže se jim majhen košček kruha, ko ga hočejo pograbiti izstradane roke, pa se jim — **odtegne.**

—r— **Šolske vesti.** Na mestni nemški deški šoli v Ljubljani je imenovana za volonterko Marija Kesslerjeva namesto učitelja Alojzija Gorupa, ki je na dopustu; na četrti slovenski mestni deški šoli v Ljubljani je imenovana za volonterko Ana Likozarjeva namesto Franca Škulja, ki je na dopustu.

—r— **Zeleni Jurij** bo letos svoj god praznoval na Dolenjski cesti v dobroznani Marenčetovi gostilni. Gostilničar g. Jurij Marenče priredi na Jurjevo nedeljo t. j. 28. t. m. v svoji gostilni veliko veselico na korist pogorelcem na Ježici. Spored bo jako zanimiv, obsegal bo godbo, petje in različna razveseljevanja. Začetek točno ob 3. uri popoldne. Vstopnina prosta. Pred veseličnim prostorom bo velika podoba »zelenega Jurija« s prijaznim vabilom: Dom Jurjev vabi vas zeleni, kar vas veselih je — vsi k meni!

—r— **Tečaj za učitelje meščanskih šol.** Glasom razpisa deželnega šolskega sveta za Kranjsko z dne 11. aprila 1912, št. 2286, je dovolilo ministrstvo za uk in bogočastje z razpisom z dne 16. marcija t. l., št. 3329, na učiteljišču v Ljubljani v šolskem letu 1912/13 celoletni tečaj za učitelje meščanskih šol. Predavala se bo pedagogika, nemški in slovenski jezik, zemljepisje in zgodovina, vsega skupaj 14 ur na teden. Kdor se namerava udeležiti tega tečaja, naj se prijavi potom pristojnega okrajnega šolskega sveta pravočasno tako, da bo prošnja najkasneje do 1. avgusta v rokah ravnateljstva c. kr. učiteljišča v Ljubljani. Prošnji je priložiti izpričevalo zrelosti za ljudske šole, oziroma tudi izpričevalo učnega usposobljenja za ljudske šole. Učiteljem in učiteljicam, ki službujejo na javnih kranjskih šolah v okrajih na deželi in dobe dovoljenje, da pohajajo tečaj za meščanske učitelje, se plača namestnika v šolski službi iz normalnega šolskega zaklada.

Štajerske vesti.

—š— **Novo bojno društvo proti Slovencem na Štajerskem.** Novo bojno društvo proti Sloven. se zove »Heimstatt«. Namene in smotre ima iste kakor »Südmarka«. Glavni kolovodja tega društva je Fraiß, ki so ga iz gotovih ozirov izključili iz »Südmarke«.

Istrske vesti.

—i— **Novo društvo.** Namestništvo je vzelo na znanje pravila »Hrvatskega društva Nada« v Fuškolinu pri Poreču.

—i— **Razpisana služba.** Na učiteljišču z italijanskim učnim jezikom v Kopru je z začetkom šolskega leta 1912—13 popolniti definitivno mesto vadniškega učitelja. Prošnje do 10. majnika istrskemu deželnemu šolskemu svetu v Trstu.

Tržaške vesti.

—t— **Kdor želi naročiti** knjigo tov. Josipa Ribičiča, učitelja na Ciril-Metodovi šoli v Trstu, »Kraljestvo čebel« (mladinski spis), naj se obrne direktno na »Učiteljsko tiskarno v Ljubljani z dopisnico. Knjiga stane samo 80 h in je prav zanimiva za mladino in prikladna za šolarske knjižnice. Opozarjamo na današnji listek!

—t— **Pogreb.** Dne 17. t. m. popoldne se je vršil pogreb komaj dvaindvajsetletne gospe Gabrijele Šemetove, soproge tovariša Šemeta, učitelja na CM. šoli. Udeležba je bila veličastna in je kazala, kako splošno priljubljena je bila pokojnica. Udeležili so se pogreba pred vsem deželni šol. nadzornik F. Matejčič, okr. šol. nadzornik Nekerman, učiteljstvo obeh dekliških in deške CM. šole, zastopniki okoličanskega učiteljstva, učenke slov. trgovskih tečajev in vse polno drugega občinstva. Na vseh vencih so bili samo slovenski napisi. Tov. učitelju Šemetu je zadnja čast, ki so jo pokojnici izkazali tako mnogoštevilni udeleženci, gotovo v veliko tolažbo in uteho ob nenadomestni izgubi.

—t— **Tržaška podružnica »Glasbene Matice«** priredi v soboto, dne 4. maja 1912 svoj V. koncert. Na tem koncertu se bo izvajalo drugo največje slovensko glasbeno delo P. Hugolina Sattnerja »Jeftejeva prisega«, za mešan zbor, sopran, alt in bassolo. Poleg tega velikega dela so na vzporedu še razni solospevi in orkestralne točke. Opozarjamo vse slovansko občinstvo v Trstu in okolici na ta koncert. Pevovodja je tovariš K. Mahkota.

SUKNO in modno blago za gospode in gospe priporoča izvozna hiša Prokop Skorkovský in sin v Humpolcu na Češkem ZEFIRE
Vzorci na željo franko. Zelo zmerne cene. Na željo dam tu izgotoviti gosposke obleke.

Splošni vestnik.

Opozarjamo na prilogo Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg.

Moje prvo berilo. Naznanjamo, da je dobilo »Moje prvo berilo« (abecednik), ki ga je sestavil učitelj Karel Wider predaprobacijo od naučnega ministrstva in pride takoj v tisk. Ocena o tej novi začetnici od strani veščakov je zelo laskava. Knjiga, ki nam je bila zelo potrebna, bode lično izvršena in bodo vse slike v njej v barvotisku. Knjigo založi »Učit. tiskarna« in upamo, da jo hitro dotiska, in se uvede že prihodnje šolsko leto.

Razstava vajenskih izdelkov na obrtnonadaljevalnih šolah v Ljubljani. Na obrtnonadaljevalnih šolah, to je: na strokovni nadaljevalnici za mehansko-tehniške obrti v Komenskega ulici; na strokovni nadaljevalnici za stavbne obrti na Cojzovi cesti; na moškem oddelku strokovne nadaljevalnice za umetne in oblačilne obrti Na prulah; na ženskem oddelku strokovne nadaljevalnice za umetne in oblačilne obrti na Erjavčevi cesti in na splošni obrtni nadaljevalnici na Erjavčevi cesti se zaključi šolsko leto 1911/1912 **v nedeljo dne 28. aprila 1912.** Na vsaki teh šol bo z zaključkom šolskega leta združena tudi **lokalna razstava** vajenskih izdelkov, ki bo trajala omenjenega dne od osmih zjutraj do dvanajstih opoldne. Na to razstavo opozarja šolski odbor vse mojstre, starejše vajence in pa sploh prijatelje obrtnega šolstva ter zanesljivo pričakuje, da se bodo njegovemu povabilu v mnogobrojnem številu odzvali.

Pomlad prihaja! Pišite po vzorce V. J. Havlička in brat, Kopališče Podébrady, slavno znani leta 1887 založeni izvozni tvrdki modnega blaga in platna, ki obhaja svoj 52letni jubilej in razpošilja ravnokar izgotovljene, zbirke vzorcev spomladanskih in letnih novosti modnega blaga za kostume, krila in bluze, zefirov, pralne svile, platno in delene za krilo, izber za neveste, najfinejših damastov, raznih tkanin in kavnih garnitur, brisač, robcev itd. Priporočamo to češko tvrdko cenj učiteljstvu. Pri sklicevanju na naš list pošilja vzorce gratis.

Z gospodarskega polja.

= **Perutninarski tečaj na Grmu.** Kmetijska šola na Grmu priredi ob popoludnevih dne 12. in 16. maja t. l. perutninarski tečaj s sledečim vzporedom: V **nedeljo 12. maja** od 3. do 5. popoldne: Važnost perutninarstva. Dohodki kokošjereje. Napake pri kokošjereji. Vrednost kokošjih plemen. Odbiranje kokoši za pleme. **Na praznik 16. maja** od 3. do 5. popoldne: Izboljšanje kokošjereje. Krmljenje kokoši. Strežba kokoši. Bolezni pri kokoših. Izboljšanje kurnikov. Pouk bo združen s praktičnim razkazovanjem. Tečaj je namenjen gospodinjam in kmetiškim dekletom.

= **Tečaj za pridelovanje zelenjadi** priredi kmetijska šola na Grmu dne 13., 14. in 15. maja t. l. z naslednjim vzporedom: V pondeljek, dne 13. maja: Od 2. do 4. popoldne: Važnost pridelovanja zelenjadi na kmetih in okolici mest. Naprava in razdelitev vrta. Obdelovanje in gnojenje zemlje. Od 4. do 5. ure: Razkazovanje šolskega vrta. V torek, dne 14. maja: Od 8. do 10. dopoldne: Naprava gorkih leh. Pridelovanje sadik in zgodnje zelenjadi v gorkih lehah in na prostem. Dobava potrebnega semena. Naročanje semena po cenikih. Kolobarjenje na vrtu in medsetve. Od 10. do 12. ure: Praktično razkazovanje na vrtu. Popoldne od 2. do 4. ure: Pridelovanje najvažnejše zelenjadi za prodajo in domačo rabo. Od 4. do 5. ure: Praktično razkazovanje. V sredo, dne 15. maja od 8. do 11. dopoldne: Pridelovanje najvažnejše zelenjadi (nadaljevanje). Od 10. do 12. ure: Ohranjevanje in ukuhavanje zelenjadi za zimsko rabo. Popoldne od 2. do 5. ure: Ukuhavanje zelenjadi v sadni kuhinji (praktično). Oddaljenim in podpore potrebnim udeležencem iz Kranjske plača ravnateljstvo stroške za pot do Novega mesta in za prehrano po 2 K na dan. Podporo dobe le tisti, katerim se izrečno do-

voli in ki zanjo do 5. maja po dopisnici prosijo. Ker se pripusti k tečaju le omejeno število udeležencev, se je zglasiti za tečaj do 5. maja. Vabimo naše gospodinje in kmetiška dekleta k obilni udeležbi!

Žrtve kapitalizma.

Strašna vest kroži po listih vsega kulturnega sveta.

»Titanic«, ponos angleškega naroda, rekord v moderni tehniki, leži na dnu morja po priliki 1000 km od Novega Jorka, kamor je bil namenjen s tisoči potnikov.

V nedeljo, 14. t. m., je treščil z vso silo ob plavajoč lednik in po štirih urah borbe z elementi je izginil pod vodo, potegnivši s seboj nad 1500 oseb.

To je kratek popis nesreče, ki nima para v vsej zgodovini človeštva. Še nikdar ni požrlo morje z eno samo ladjo tolikih zakladov, še nikdar toliko človeških bitij kakor zdaj.

Z nemškim parnikom »Elbe« l. 1893., s francosko »Bourgogne« 1898., s parnikom »Sirius« l. 1906. je našlo hladni grob v morju sicer več sto ljudi, toda toliko kakor sedaj ni umrlo ljudi z vsemi tremi ladjami.

V rusko-japonski vojni je potegnila oklopnica »Petropavlovsk« nekako 500 mož s seboj, pri Čušimi je našlo smrt v valovih z oklopnico »Suvorov« okolo 900 mož, ki so dali življenje za carja, za dom. Toda 1500 žrtev naenkrat, t. j. število, ki trga človeku srce.

Koliko solz, koliko gorja je provzročila ta katastrofa:

Ves svet žaluje, iz Evrope, Amerike, Azije in daljnje Avstralije hite sožaljke na Angleško. Toda kaj pomaga vse to. Mrtvih to ne prebudi, živim ne pomaga mnogo, le nekoliko tolažilnega balzama za ranjeno srce so vse te izjave. Še par dni, in vse bo pozabljeno. Na dnu ocana spe zadnje spanje žrtve poklica, sužnji moderne človške družbe, zraven njih le v lepših kabinah zastopniki vladajočih kast, kar se jih ni rešilo. Človeški um je zopet enkrat podlegel. Titanska moč prirode je strla v malo urah, za kar se je trudilo tisoče najboljših sinov ponosnega Albiona leta in leta.

Čudež tehnike, ladja, ki je prekosila vse dosedaj zgrajene pomoske kolose, je izginila za vedno.

Toda kaj naj ima vse to naštevanje faktov skupnega z naslovom, ki ga sem dal tem vrsticam.

Nekoliko potrpljenja prosim in kmalu razjasnim zadevo.

Da morem to storiti lažje, posežem v zgodovino rivalov, ki si hočeta deliti svetovno nadvlado.

Anglija se drži še dandanes načela, da je ona vladarica morja, ki dela lahko, kar hoče, vse drugo ji mora biti pokorno. Več stoletij je dominirala, neomejeno vladajoč oceanu. Holandsko, Špansko, Portugasko, Francija, ki so ji bile nevarne konkurentinje, so se umaknile. Prve tri države so danes prave ničle v svetovnem pomorskem prometu, posebno velja to za pirenejsko državo.

Holandsko ima sicer cvetočo trgovino, toda v primeri z Anglijo ni to niti mrvica, Francija, do nedavno druga pomorska velevlast, je zlezla na četrto, skoraj na peto mesto.

Ravnotako je z industrijo. Vse devetnajsto stoletje je bil Anglež prvi. Prodajal je, izvažal je na vse kraje. Vsi produkti zemlje so romali v Anglijo in od tam se vračali predelani domov. Angleška zastava je obvladovala oceane, angleška industrija je bila edina, v čigar senci so vse druge zatemnjevale. Angleški kapital je bil povsod.

Ob koncu 19. stoletja je dobila Anglija, seveda ne mislimo tu ljudstva, ampak kapitalistične kroge, veleindustrijalce, nevarnega konkurenta. Na kontinentu je začela napredovati uprav z gigantskimi koraki Nemčija. Do leta 1870 razkosana do leta 1888 in še čez skromna, je dosegla do zdaj že take višine, da se Anglež ogleduje, če je prostora za oba na globusu. Nemška industrija dela ogromno konkurenco angleški, nemški kapital izpodriva marsikje angleškega, nemška trobojnica plapola dandanes po vseh morjih in to na trgovskih kakor na bojnih ladjah. Angleški imperializem, njegov neizmerni egoizem sta v skrbeh za bodočnost.

Preprost Nemec seveda tega ne vidi, ravno tako se angleški proletarec bore malo ogreva za nadvlado na svetu, saj vesta oba, da jima to ne koristi prav nič, toda vladajoči krogi, ki se igrajo z življenjem tisočev kakor mačka z mišjo, ti se ogrevajo za izključno nadvlado, Tem krogom v korist je moral Bur žrtvovati samostojnost, tem krogom v korist je še vedno 200,000.000 Indijcev skoro da brezpravnih. Miljoni stradajo, da morejo ti krogi metati miljarde v žrelo nenasitne konkurence, Ta je tako silna, da leži po raznih ogromnih skladiščih blaga, vrednega miljone, ki ne bo nikdar koristilo ljudstvu. Le zaradi strašne nevoščljivosti med tema grabežljivcema, ki bi rada delila svet, je ves svet v orožju od pet do glave.

Koliko bi imelo človeštvo koristi, ko bi priznala drug drugemu pravico do obstoja!

Ravno tej maniji, kdo bo močnejši, kdo bo prvi, kdo bo imel največ rekordov, je bilo žrtvovanih 1500 nedolžnih bitij, je šlo na dno nenasitnega morja na stotine miljonov imetja.

Tu izkušam dokazati s sledečim:

Leta 1859 so zgradili a Angleškem parnik »Great Eastern«, dolg 207 m, imel je 27.400 ton, 7650 P H (konjskih sil), vozil je 14.5 milj na uro. Na krov je vzel lahko 800 potnikov prvega, 2000 drugega razreda in 1200 v medkrovje (Nemci jim pravijo Zwischendeck - Passagiere).

Ves svet je strmel. Toda ladja je šla samo enkrat v Ameriko, potem so jo rabili za polaganje kabla. Kolos se ni izplačal.

Od tega leta do 1894. leta so gradili ladje do 12.000 ton. Vozile so po 18 do 19 milj brzine, a to je bil maksimum. Pri nas smo imeli ladje do 4000 ton in do 14 milj brzine. Vsakdo je zgradil pač ladjo po svoji osebni potrebi. Nihče ni iskal rekordov.

Z leta 1892, ko je Anglež zgradil parnike »Campania« in »Lucania«, začenja konkurenca, ki nima para na vsem svetu.

Ti dve ladji sta imeli okolo 13.000 ton in 21 milj brzine.

Nemčija ni hotela zastati, zato je izkušala prekositi svojega soseda.

Leta 1897. je zgradila parnik »Kaiser Wilhelm der Grosse« s 14.350 tonami in brzino 23 milj na uro, do tedaj nedosegljivo. Albijon je izkušal ji iztrgati takoimenovani »modri trak« (Blauer Band) rekorda, toda brezuspešno.

Leta 1900. zgrajena »Deutschland« je dosegla skoro 25 milj, leta 1902. »Kaiser Wilhelm II.« 23.5. Angleži so bili konsternirani, Nemci so imeli najluksurioznejše in najhitrejše ladje. Rdeče - belo - črna trobojnica je zmagala, to je bilo preveč. Turbina je priborila prvenstvo na morju zopet njim, a to leta 1906. z »Lusitanio« in »Mauretanio«. Prej imenovani ladji sta imeli 16.502 in 19.300 ton, stroji so imeli 23.000 in 26.080 H P, ta dva kolosa sta imela pa 31.600 in 32.000 ton, 68.000 H P in brzino 26 milj na uro.

Take ladje ne prinašajo nikakih dobičkov, se ne rentirajo, ker požgejo preveč kuriva, a nosijo premalo blaga, ker so preluksuriozne.

(Dalje prihodnjič.)

Vabilo na občni zbor

Društva vpokojenega učiteljstva na Kranjskem.

ki bo v pondeljek, dne 6. maja t. l., v restavracijskih prostorih »Narodne doma« v Ljubljani ob 10. uri dopoldne.

Dnevni red:

1. Nagovor predsednika.
2. Poročilo tajnikovo.
3. Čitanje potrjenih pravil.
4. Posamezna nasvetovanja.
5. Volitev odbora za eno leto.

K obilni udeležbi vabi odbor že zato, ker se na posameznike ne bodo druga vabila izdajala.

Društveni tajnik sprejema člane v društvo, ki se oglasijo ustno ali pismeno, vsak čas. Daljni naslov za oglašence je: Ljubljana, Marmontova ulica št. 18.

Odbor.

Listnica uredništva.

X: Prosimo večkrat kaj takega. Pozdrav. Jos. B. ml.: Prihodnjič gotovo v celoti! Danes nemožno!

Zahvala.

Vsemu velecenj. učiteljstvu ptujskega in sosednih okrajev, ki je spremilo našega nenadomestnega in napozabnega soproga, očeta in zeta gospoda

Dragotina Zupančič

na poslednji poti ter mu izkazalo svojo ljubezen in spoštovanje v ginljivih žalostinkah pred hišo žalosti in ob grobu, cenj. učiteljskemu zboru okoliške šole z mladino vred in g. nadučitelju Ivanu Kaukler za pretresljiv govor ob odprtem grobu izrekajo najsrčnejšo zahvalo

žalujoči ostali.

V Ptuju, 21. aprila 1912.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Kranjsko.

Št. 968 1—1

V šolskem okraju Kranj se razpisujejo sledeča stalna mesta:

1. Mesto nadučitelja na štirirazredni deški ljudski šoli v Kranju. Šolski voditelj v Kranju nima naturalnega stanovanja temveč dobiva postavno določeno stanarino.

2. mesto stalnega učitelja-voditelja enorazrednic Bukovica, Bukovščica, Št. Lenart in Zalilog (s to šolo je združena ekskurendna šola na Davči);

3. mesto stalnih učiteljev na štirirazrednici v Šmartnem pri Kranju in deške trirazrednice v Cerkljah ter mesto stalne učiteljice v Križih pri Tržiču.

Redno opremljene prošnje se naj vložijo predpisanim potom pri podpisanem c. kr. okrajnem šolskem svetu do 20. maja 1915.

Prosilci, ki v kranjski učiteljski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državnozdravniškim izpričevalom dokazati, da so telesno popolnoma sposobni za šolsko službo.

Pripomni se, da se bo oziralo pri popolnitvi učnih mest na enorazrednicah, kakor tudi pri onih v Šmartnem in Cerkljah pred vsem na moške prosilce. Prošnje podane vsled tukajšniega razpisa z dne 31. oktobra 1911 št. 2706 na učno mesto v Bukovici, ostanejo v veljavi tudi za natečaj.

C. kr. okrajni šolski svet v Kranju,
dne 15. aprila 1912.

St. 697.

Na dvorazredni ljudski šoli v Mošnjah se bostalno namestila služba nadučitelja s postavnimi prejemki in prostim stanovanjem.

Zadostno opremljene prošnje naj se službenim potom semkaj vlagajo do 15. maja 1912.

Prosilci, ki v kranjski učiteljski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državnozdravniškim izpričevalom dokazati, da so telesno popolnoma sposobni za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Radovljici,
dne 10. aprila 1912.

1887—1912 — 1887—1912

Blagovolite pisati po vzorce!

V. J. Havlíček in brat

Kopališče Poděbrady (kralj. Češko)

slavnoznani izvozni dom, ustan. l. 1887

priporoča občeznane in pripoznane kakovosti

modno blago — zefire spomladanske in poletne novosti za 1912.

Havličkove tkanine, kanafare,

brisače, robce, namizne in kavine garniture, batiste pralne svile itd.

Damaste, opreme za neveste.

XXV. trgovsko leto.

1 zavoj 40 m okusno zbranih ostankov v velikosti do 8 m pošiljam za 18 K po povzetju franko. Od teh ne pošiljam vzorcev. Le pri nas najbolje. — Havličkova tkanina 1 kos 23 m za 12 K, 13·20 K, 14·50 K, 16 K, 17·50 K, 20·40 K, 22·40 K.

Najugodnejši češki nakupni vir

Učiteljica

na šestrazredni šoli, tik železniške postaje, želi zamenjati službo s tovarišico ob železnici blizu Zidanega mosta. — Naslov: Ljubljana, poštno ležeče 84.

Viktorija Sterniša

Ljubljana, Jurčičev trg 3

priporoča svojo bogato zalogo črevljev, gamaš in galoš po najnižji ceni. Zunanja naročila izvršujem točno.

Le tedaj

doseže kakovost fine zrnate kave svojo polno veljavo, če voli cenj. gospodinja kot kavni pridatek najzanesljivejšo vrsto!

Najbolje storite

če uporabljate izdelek, ki se je izkazal že desetletja kot najbolji, „pravega :Francka:“ iz tovarne v Zagrebu vendar pa izrečno le onega s kavnim mlinčkom kot tovarniško znamko.

AVGUST AGNOLA

Ljubljana, Dunajska cesta 13

poleg „Figovca“

priporoča svojo veliko zalogo stekla, porcelana, petrolejnih svetilk, ogledal, okvirov, šip itd. Tintnike za šolske klopi, aparate za fizikalične poizkušnje.

Prevzema vsakovrstna steklarska dela, tudi nova šolska poslopja ::: na deželi itd. :::

J. Jax

Ljubljana

Dunajska cesta

Šivalni stroji, kolesa in pisalni stroji.

Pletilni stroji.

Sukna

in

modno blago

za moške in ženske obleke priporoča firma

Karel Kocian

:: tvornica za sukno ::
v Humpolcu (Češka).

Vzorci franko.

Vzorci poštnine prosti proti vrnitvi. **Krasne novosti za pomladansko in letno sezono!** Vzorci poštnine prosti proti vrnitvi.

Došla je velika izbera vsakovrstnega modnega blaga **za ženske obleke.** — Elegantne **možke obleke** od sukna do najfinejšega **angleškega** blaga. — **Možko** in **žensko perilo** v krasni izberi. Novitete v **dežnikih** posebno v **damskih solnčnikih.** Priporoča se **slavnemu učiteljstvu** tvrdka z modnim in oblačilnim blagom

Gorica Ivančič in Kurinčič **Gosposka ulica 11.** (V. G. Carducci.)

Izdajatelj in odgovorni urednik Radivoj Korene. Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.